

Olje- og energidepartementet

Dato: **02.11.2023**
Saksnr.: **2023/66174**
Dok.nr.: **2**
Saksbehandler:
Elin Valand

Innspill flom- og skredmelding

Vi vil først takke for mulighet til å gi innspill til dette viktige arbeidet.

Regionalplan for klimatilpasning i Rogaland (2020-2050) ble vedtatt i 2020, og har bidratt til å sette klimatilpasning tydeligere på dagsorden i fylket. Gjennom utredninger i planarbeidet og oppfølging av handlingsprogrammet, har Rogaland fylkeskommune opparbeidet kunnskap og erfaring om sentrale kommunale og regionale utfordringer knyttet opp mot flom- og skredfare.

Rogaland fylkeskommune er vegeier for over 2500 km fylkesvei, hvorav 33 km er skredutsatt. Det er registrert 3300 skredhendelser på disse vegene de siste 20 årene. I tillegg er det store utfordringer på riks- og europaveier i fylket.

Vi ønsker å trekke frem følgende utfordringer i arbeidet med forebygging og sikring mot flom og skred i Rogaland:

Manglende bemanning, ressurser og kompetanse på klimatilpasning i mange av kommunene. Det resulterer i at særlig de små kommunene opplever at det er utfordrende å kunne jobbe systematisk, forebyggende og kunnskapsbasert. Dette gjelder generelt for klimatilpasning, men rammer samtidig arbeid innen flom- og skredforebygging.

Lokal kunnskap. Flere kommuner har kun fått kartlagt flom- og skredrisiko i deler av kommunen. Det er behov for økt innsats for å øke lokal kunnskap og oppdaterte faresonekart.

Flomutsatte landbruksarealer. Flomutsatte landbruksarealer faller utenfor eksisterende økonomiske virkemidler for å gjennomføre flomsikring og andre forebyggende tiltak. Ansvaret faller derfor til grunneiere og/eller kommunen, som mangler både økonomi og ressurser.

Naturbaserte løsninger. Innenfor fylket er det nå mange kommuner og aktører som har opparbeidet seg kunnskap og kompetanse på mange ulike naturbaserte overvannsløsninger. Det vurderes å være mindre erfaring og kompetanse på slike løsninger innen flom og skred. Her ser vi behov for et kunnskaps- og kompetanseløft.

Bærekraft og samordning. Etablering av sikringstiltak mot naturfare kan gi sterke føringer for videre utvikling av et tettsted/by. Kommunen har mange hensyn å ivareta, eksempelvis tettsted- og næringsutvikling, økosystemtjenester, kulturarv, sosiale møteplasser, mm. Det er derfor viktig å ha gode tverrfaglige prosesser, der alle hensyn blir søkt ivaretatt. FNs bærekraftsmål og bærekraftig arealforvaltning blir nå løftet frem i alle regionale og kommunale planer, og vi mener at det er naturlig at dette også gjøres gjennom nasjonale tilskuddsordninger knyttet til sikring mot flom og skred. For å sikre alle bærekraftshensyn, er det også behov for tverrfaglig involvering. Her kan eksempelvis fylkeskommunen være en viktig bidragsyter.

Dialog, veiledning og tverrfaglig regionalt samarbeid. Klimatilpasningsfeltet er komplekst og krevende, og krever både tverrfaglig samarbeid og spisskompetanse på ulike fagområder. Små og mellomstore kommuner har ikke mulighet til å etablere gode kompetansemiljøer rundt alle aspekter ved klimatilpasning (eks; hydrologi, geologi, naturmiljø, kartanalyse). Statsforvalter og/eller NVE bør styrkes til å yte mer direkte veiledning til kommunene. Vi opplever at NVE regionalt ikke har ressurser til å delta aktivt i regionalt nettverk eller bidra tett på alle kommunene med veiledning og kunnskapsbygging. Rogaland fylkeskommune har opprettet et regionalt nettverk for klimatilpasning for å tilrettelegge for mer informasjonsflyt, erfaringsutveksling og dialog mellom kommuner og andre aktører. Slike regionale nettverk kan nyttes aktivt av sektormyndighetene til å bidra med veiledning og øke kompetansen på flom og skred.

Skred på vei. Rogaland er et fylke med mange og bratte fjell. Vegene i Rogaland og ellers på Vestlandet følger ofte gamle ferdselsårer langs fjorder og under bratte fjellsider. Vegene har i all tid vært utsatt for skred og flomfare, men i dagens samfunn er det en forventning at vegene skal være så trygge som mulig. I Rogaland er det 109 kjente og kartlagte skredpunkt langs veiene. I tillegg til disse går det hvert år skred og mindre steinsprang på nye steder. I Rogaland er den vanligste skredtypen steinsprang. Selv mindre skredhendelser kan føre til skade og stengning av viktige ferdselsårer, noe som får samfunnsøkonomiske konsekvenser. Skredutsatte strekninger påvirker levekårene til de som er avhengige av vegen, det påvirker alt fra psykisk helse til reisevaner og fremkommelighet for nødetater.

Det er nylig gjennomført en oppdatert kartlegging av alle skredpunkter på fylkesvei (<https://www.vegvesen.no/globalassets/fag/fokusomrader/nasjonal-transportplan-ntp/2025-2036/fylkeskommunene-skredsikring.pdf>) og riksvei i Norge. Dataene for skred er sammenstilt på S20-23 og 52-62 her:

<https://www.vegvesen.no/globalassets/fag/fokusomrader/nasjonal-transportplan-ntp/2025-2036/prioriteringsoppdraget-svv.pdf>

Vi i Rogaland fylkeskommune legger til grunn at disse oppdaterte tallene for nasjonal skredfare på veg blir benyttet i arbeidet med stortingsmelding om flom og skred.

Skjæringer. Nedfall av stein, is og løsmasser skjer både fra naturlig terreng og fra skjæringer. I dag er det ingen særskilte midler satt av til sikring av skjæringer fra statlige tildelinger eller fylkeskommunalt budsjett.

Skred uvante steder. Høsten 2023 har det også vært flere steinsprang i forbindelse med perioder med svært mye vind, der mange rotvelt har ført med seg steinsprang som har truffet veg. Om eller hvordan vindforhold eventuelt vil endre seg over tid er

svært usikkert, men det er viktig å ha med i arbeidet med skredsikring av veg at dette kan være en utløsende faktor for skred. Endringer i vind, temperatur og nedbør forventer vi kommer til å medføre skredfare på uvante steder.

Styrke økonomiske virkemidler. Det er et stort behov for bedre økonomiske virkemidler for å få finansiert kartlegging og tiltak, fra nasjonalt til lokalt nivå. Rammen til eksisterende nasjonale tilskuddsordninger må økes betraktelig for å kunne avhjelpe tiltaksbehovet i Rogaland og resten av landet. Skredsikring av eksisterende veg er svært kostbart, og fylkeskommunene har ikke økonomiske forutsetninger for å gjøre dette uten statlig støtte. For å sikre de verste skredpunktene på fylkesvei i Rogaland er estimert kostnad 7,3 milliarder kroner.

Vi mener at stortingsmeldingen for flom og skred bør ta tak i følgende utfordringer:

- Hvordan sikre at alle kommuner og fylkeskommuner har tilstrekkelig bemanning, økonomi, kunnskap og kompetanse til å gå over fra et reaktivt handlingsmønster etter naturfarehendelser, til en forebyggende og proaktiv arealforvaltning når det gjelder naturfarer som flom og skred?
- Hvordan sikre oppdaterte faresonekart på skred og flom i alle kommuner?
- Hvordan sikre finansiering av flomkartlegging og flomsikring av landbruksarealene?
- Hvordan sikre finansiering av kartlegging og sikring av bergskjæringer?
- Hvordan sikre bærekraftshensyn (miljømessig, økonomisk og sosial bærekraft) i alle skred- og flomsikringsprosjekter?
- Hvordan sikre at alle muligheter, alternativer og lokale/regionale hensyn blir belyst før valg av løsning er tatt?
- Hvordan sikre at naturbaserte løsninger for klimatilpasning blir både vurdert og prioritert som førstevalg?
- Hvilke ansvarsforhold er det mellom de ulike offentlige organene angående flom og skred? Er disse hensiktsmessige?
- Hvordan sikre at regionale prioriteringer og føringer gjennom vedtatte regionale planer blir ivaretatt?
- Hvordan sikre tverrfaglig involvering av alle aktuelle aktører? Også de som ikke har mye ressurser eller økonomiske midler?
- Hvordan sikre videre innovasjon av verktøy og digitale løsninger, samt raskest mulig bruk av dette i kommuner og fylkeskommuner?

Vi vil til slutt bemerke at tidspunktet og den korte fristen for høringsinnspill bidro til at det ikke var mulig å legge frem høringen til politisk behandling. Hvis departementet ønsker politisk medvirkning fra kommuner og fylkeskommuner i slike saker, må høringsperioden være betydelig lengre.

Hilsen
Knut Thorkildsen Slettebak
fung. fagleder

Elin Valand
seniorrådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk. Oppgi vårt saksnr. når du svarer på brevet.